

ΟΜΙΛΙΕΣ - ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ - ΜΑΘΗΜΑΤΑ

«Οι ιδέες του Belloch για το ρόλο της προσωπικότητας στην ιστορία»: διάλεξη της δ. Σέμνης Παπασπυρίδη.

Ένας αγαπητός μου συγγραφέας παρατηρεί κάπου πώς απέναντι σ'ένα οποιοδήποτε ώριμο γεγονός, ο ιστορικός κι' ο φυσικός επιστήμονας παίρνουν διαφορετικό αντίθετο στάση. «Το σπουδαίο είναι, λέει, ο ιστορικός να ξέρω πώς τον Αύγουστο του 488 π. Χ. νίκησε στα Όλύμπια το άλογο του Ίέρωνα, και όχι το 484. "Ω! είναι εξαιρετικά σπουδαίο». — «Τι με μέλει έμένα, λέει ο φυσικός αν έγεινε το 488 ή το 484, αφού δε θα ξανακίήσει ποτέ.» Μά στον καιρό μας, όπου η έξοχη ανάπτυξη των φυσικών επιστημών έχει καταπλήξει τόσο τα πνεύματα, και με το όκιο τους, ώστε όλες οι μάθρες θέλουν να έφαρμόσουν τις μέθοδές τους, βάλθηκε ο ιστορικός να γίνει επιστήμονας με τη στενή αυτή και περιορισμένη έννοια και θρήκε μια τρίτη άποψη στο γεγονός αυτό: «Αν δέν ήταν το Ίέρωνα το άλογο, θά ήταν ενός άλλου τυράννου που θά βασίλευε ακριβώς εκείνο τον καιρό στις Συρακούζες με την ίδια απόλυτη έξουσία, σκληρότητα, μεγαλοπρέπεια και αγάπη προς τις τέχνες, και θά έκανε ακριβώς τα ίδια πράματα». Χωρίς να αναλύσω βαθύτερα την υπόθεση αυτή που από μεγάλη σε μικρή λεπτομέρεια, θά μάς έφερνε στην παραδοχή ότι δέν μπορούσε παρά να ήταν πάλι ο Ίέρωνας ο ίδιος, θέλω ακριβώς αυτό να τονίσω εδώ, ότι η στάση αυτή απέναντι στο γεγονός και την ιστορία και τις ιστορικές προσωπικότητες είναι ακριβώς μια υπόθεση. Υπόθεση γονιμώτατη, διαφωτιστικώτατη και αξιομελέτητη έφόσο μάς εγείρει απ' το μυστικισμό της έμπνευσης και μάς δίνει άλλο νήμα στο χέρι για να περιπλανηθούμε στο λαβύρινθο της γνώσης, παρά τη θείαν επέμβαση. Αλλά υπόθεση που δε δικαιολογεί τον ένθουσιασμό των νέων μας επιστημόνων παρά όσο την ξέρομε για υπόθεση και τη μεταχειριζόμαστε για τέτοια και νήμα, αν μου επιτρέψουν να το πω, κάπως τριμένο, που δε βαστάει σε πολλή λογικήν ανάλυση. «Οι ιδέες του Belloch για το ρόλο της προσωπικότητας στην ιστορία» ήταν το θέμα μιας διάλεξης της δας Παπασπυρίδη στη Φοιτητική Σύνοδο την Τετάρτη 24 Απρ. Σε αίθουσα κατάγεμνη, με ήσυχία και διαύγεια, η γνωστή και συμπαθέστατη αρχαιολόγος μάς έδωσε τη ζωή και τη δράση του Γερμανού σοφού που πάει τώρα στα 73 του χρόνια. Το έργο του έχει μείνει κλασικό για τις νέες απόψεις που μεταχειρίστηκε και προκάλεσε άλλους να μεταχειριστούν στην έρευνα της αρχαίας ιστορίας, από βίαις που προϋπήρχαν έμως για τη νεώτερη: στατιστική, πληθυσμός ελευθέρων και δούλων, προσφορά και ζήτηση εργασίας, οικονομικοί παράγοντες. Τρεις καθηγητές του Πανεπιστημίου έλαβαν μέρος στη συζήτηση που ακολούθησε, τιμώντας έτσι την πνευματική προσπάθεια της δας Παπασπυρίδη και της Φοιτητικής Συνοδού που άθόρυβα και σοβαρά εργάζεται το θέμα της πρώτης φοράς το στόλισε γυναίκα, και τόκανε αντίσταση και της εργασίας της και της ικανότητάς της. Είναι κι' αυτό μια σιωπηλή νίκη του φεμινισμού που δέν κάνει άλλο παρά να τις συγκεντρώνει και να διαφωτίζει μικτές τους μελλούμενους δρόμους της γυναικάς.

ΕΛΛΗ ΛΑΜΠΡΙΔΗ

* *

«Η φθίση και οι γυναίκες υπάλληλοι»: διάλεξη της κ. Άννας Κατσήγχα.

Η κ. Άννα Κατσήγχα έρχε στις 23 του Μάρτη μια διάλεξη στο Σύνδεσμο των δικαιωμάτων της γυναικάς για τη φθίση σχετικά με τις γυναικείες υπάλλη-

λους. Γεμάτη άσφυκτικά ή αίθουσα, πρό πάντων από κορίτσια υπάλληλους. Η όμιλήτρια, με το γοητευτικό της ύφος, απλό, φυσικό, πειστικό ανέπτυξε το θέμα της σε τρόπο που να μην αφήνει κανένα κενό, καμιά άμφιβολία. Τέτοιες όμιλίες έκλαικευτικές θάπρεπε να γίνονται συχνά, συχνότατα, σε διάφορα κέντρα και διαφόρους κύκλους. Θάταν το σοβαρότερο κι' άποτελεσματικώτερο μέτρο για την πρόληψη της τρομερής άρρώστειας που μαστιάζει τον τόπο μας. Στο τέλος ή κ. Κατσήγχα ανέπτυξε και τις αντιλήψεις της σχετικά με το φεμινιστικόν άρώνα. Αυτό το credo της το έημοσιεύει το «Ελεύθερο Βήμα» της 4 του Απρίλη. Η κ. Κατσήγχα πιστεύει πως η ψήφος είναι δικαίωμα της γυναίκάς και πως με την ψήφο θά φτάσει άσφαλώς στο σκοπό που πρέπει να επιδιώκει έλη ή ανθρωπότητα: την τελειοποίηση του είδους. Πιστεύει έμως πως τώρα που η ανθρωπότητα βρίσκεται σε ένα διήμερο σταθμό και είναι άποροφημένη από ενδιαφέροντα έθνικά και οικονομικά η ψήφος δε θά είχε μεγάλη χρησιμότητα για τη γυναίκα. «Και όταν τελειώσει η προκαταρκτική έργασία και η ανθρωπότης θέση πλέον έτη τάπητος τον τελικό της ανθρωπότητος σκοπό, την βελτίωση του ανθρωπίνου είδους» όταν στη βουλή άρχίσουν να συζητούν και να ζητούν πώς να θεραπεύσουν ένα από τα μεγαλύτερα αίτια του έκφυλισμού και τα κυριώτερα έμπόδια του έξευγενισμού, την βιοποριστικήν έξαντλητικήν έργασίαν της μητέρας και του κοριτσιού πώς δηλαδή να έξασφαλίσουν στην κάθε μητέρα τα μέσα ώστε μικράν από κάθε έπαγγελματικόν άγωνα ν' άρροισωθή σε μια φωτισμένη άνατροφή του παιδιού της, αφού με τα σημερινά δεδομένα της έπιστήμης γνωρίζομε ότι τίποτε και κανείς δέν έιμπορεί ν' αντικαταστήσει το γάλα και την καρδιά της μάνας: πώς άκόμη το σημερινό κορίτσι που αύριο θά γίνει μητέρα να μην αφήνει στο γραφείο, στο ταμείο, στο εργοστάσιο ή το φοιτητικό θρανίο την ύγεια του και την φρεσιάδα του, αλλά να τα φυλάξει και να τα πολλαπλασιάσει ως πολύτιμη για το παιδί της παρακαταθήκη όταν με μια λέξη άρχήση ή βουλή να συζητήσει στα σοβαρά για την μητέρα και το παιδί της, αϊ τότε, μάλιστα, είναι και η δική μας θέση εκεί. Γιατί ποιος καλλίτερα από την γυναίκα, ποιος καλλίτερα από την μητέρα μπορεί να γνωρίσει τας ανάγκας τας δικάς της και του παιδιού της;»

Αυτά φρονεί η κ. Κατσήγχα. Και μετς, χωρίς να άμφισβητούμε ότι η τελειοποίηση του είδους είναι ο εύγενικώτερος προορισμός της ανθρωπότητας, και ότι η έκπληρωση του προορισμού αυτού είναι κατά το μεγαλύτερο μέρος στα χέρια της μητέρας πιστευόμε άκόμη πως: α) δέν είναι ο μόνος προορισμός της γυναίκάς, γιατί άλλωθς έσες είτε για λόγους κοινωνικούς, είτε για λόγους φυσικούς δέν έγιναν μητέρες, θά ήταν μονάδες άπολύτως άχρηστες στην κοινωνία, β) η τελειοποίηση ενός είδους συνδέεται άπόλυτα με τη διαφοροποίηση και την ειδίκευση, και πιστεύω πως κι' αυτός είναι νόμος βιολογικός. Δηλαδή το γεγονός μόνο ότι μια γυναίκα είναι γυναίκα δε σημαίνει ότι είναι ή μπορεί να γίνει και καλή μητέρα και να συντελέσει έτσι στην τελειοποίηση του είδους. Πρέπει δηλαδή να έχει και από τη φύση μερικά ιδιαίτερα προσόντα σωματικά και πνευματικά. Οι τρυφερότερες άλλωστε μητέρες δέν είναι και οι καταλληλότεροι παιδαγωγοί. Πιστεύομε λοιπόν πως μια ιδανική πολιτεία, για να μπορέσει να έχει τη μεγαλύτερη άπόδοση από τον ανθρωπίνον πληθυσμό της, πρέπει να έξασφαλίζει σε κάθε πολίτη, άνδρα ή γυναίκα, τον τρόπο που θ' αναπτύξει όλες τις ικανότητές του και πρό πάντων εκείνες που

έπιδέχονται τή μεγαλύτερη ανάπτυξη. Καί γ' νομίζω πώς αὐτή ἡ ἀποκλειστική ἀπόδοση ὅλης τῆς εὐθύνης γιά τή νέα γενεά στή γυναίκα καί ὁ ἀποκλειστικός προσανατολισμός τοῦ ἑνός φύλου στό μοναδικό σκοπὸ τῆς ἀναπαραγωγῆς ἀφαιρεῖ κάθε εὐθύνη γιά τὸ μίλλον τῆς ἀνθρωπότητας ἀπὸ τὸ ἄλλο φύλο. Κι' ἔτσι πολὺ εὐλίγο φροντίζει νὰ μὴ διαιωῖ τις φρικτότερες πληγὲς τῆς ἀνθρωπότητας τῆ φθίση, τὸν ἀλκοολισμό, τις ἀφροδισιακὲς ἀρρώστειες, ποὺ ὅλοι ξέρομε πὼς ὁ κυριώτερος φορέας των εἶναι ὁ πατέρας.

Α. Θ.